

ISKENDERSAVASIR

.COM BOOKLET

Dalgin Sular

Dünyanın
En Eski
Aşk
Hikayesi
İskender Savaşır

Yeni Binyıl Gazetesi Pazar eki,
30 Temmuz 2000, Sayfa: 17

Dalgın Sular

Bu kapağın başlığını söylediğimizde arkadaşlarımızın hepsinin ilk aklına gelen, istisnasız olarak “Adem’le Havva” oldu. Ama iki nedenden ötürü yanlış bu yanıt: Birincisi tarihsel: Adem ve Havva hikâyelerinin ne zaman söylenmeye başladıklarını tam olarak bilmiyoruz ama tarihçiler, Eski Ahid’i (ve özellikle ilk beş kitabini) oluşturan çoğu öykü gibi, Adem’le Havva hikâyesinin de Mısır’dan kaçış sırasında, yani yaklaşık MÖ 1200’de biraz sonra anlatılmaya başlandığı konusunda hemfikirler. (Yazıya geçirilmeleri ise daha da yeni; herhalde MÖ 8. yüzyılın sonuna doğru.) Dolayısıyla insanlık tarihi açısından oldukça “yeni” bir öykü Adem’le Havva’nınki... Gerçi, bütün bunlara öykülerin kendilerinin efsanevî bir zamandan, bir “ezel”den haber verdikleri iddiasıyla karşı çıkılabilir. Ama elimizdeki araçlar ezel ya da zamanın başlangıcı hakkındaki iddiaları sınaama olanağı sağlamıyor bize. Biz ancak tarihten, yani sonlu olan bir zamandan konuşabiliriz.

İkincisi ise aşkın doğasına ilişkin ve genel olarak paylaşıldığını düşündüğüm önyargılarla ilişkili: Tekvin’de Havva’nın Adem’in yalnızlığını giderdiği (gidermek için yaratıldığı) ve “ilk günah”tan sonra ikisinin birlikte bir zahmet ve çile hayatına mahkûm edildikleri söyleniyor. Ama tercihin, seçimin söz konusu olmadığı ve bir ask söyleminden en ufak bir iz barındırmayan bu ilişkiyi

bir “ask ilişkisi” olarak nitelendirebilir miyiz? Ben öyle nitelendirmekte güçlük çekiyorum.

Bu yüzden dikkatimizi daha eski bir tarihe ve tutkulu niteliğinde kuşku duyulmayacak bir ilişkiye yöneltmemiz gerekiyor. MÖ 2700'lerde yaşadığı farz edilen tarihsel bir kral çevresinde örülen ve bize kalan en eski yazılı destan olan Gılgameş'teki Gılgameş ile dostu, yoldaşı, "karısı, esi gibi sevdiği" Enkidu arasındaki ilişkiye....

Destanın başında, daha henüz Enkidu ile karşılaşmamışken Uruk kralı Gılgameş üçte iki tanrı, üçte bir insan olan doğasıyla, emsalsiz gücü, yiğitliği, dev cüssesiyle, bir de cinsel iştahı ile tanıtılır: "Gılgameş, gürültücü Gılgameş, küstah Gılgameş / Ne babalara oğul / Ne damatlara genç kız bırakıyor". Tarihte "ilk gece hakkı"nı kullandığına dair elimizde belge bulunan herhalde ilk kral da Gılgameş.

Sonunda Uruk'luların Tanrılara onun bir dengini yaratmaları için yalvarmaya başlarlar: "Ona kendi aynadaki sureti gibi baksın-evet, ona ikinci bir benlik kazandır / Uğultulu yeller gibi karşılaşsınlar / Kalpleri karşı karşıya birbirlerine doğru aksin".

Tanrılar yakarıyı tam bir yaban adamı olan Enkidu'yu yaratarak yanıtlarlar. Gilgameş rakibi ve dostuyla (aşığıyla?) karşılaşmadan önce onu rüyasında görür ve rüyayı yorumlaması için annesi tanrıça Ninsun'a götürür. Rüya şöyledir "Gök tanrısı An'ın özünü andırır / Bir yıldız düştü üzerime / Kaldırmak istedim, fazla ağırdı / Kımıldatmak istedim (Ama kımıldamayı reddetti / (...)) / Ona bir kadına doğru çekilir gibi çekildiğimi hissettim / Ve onu ayaklarının dibine koydum / Sen de bana onun benim eşitim olduğunu söyledin". Gilgameş'le Enkidu karşılaştıktan ve sonucu müphem de olsa Gilgameş'in zaferi ile sonuçlanmış gibi görünen güreşten sonra birbirlerini kucaklarlar. Sonradan gerçekten de Ninsun Enkidu'yu evlat edinir...

Tanrılar yakarıyı tam bir yaban adamı olan Enkidu'yu Metinde aşikâr olan erotik boyutun akademik yorumcular tarafından gözardı edilmesi, bastırılmaya çalışılması anlaşılır bir şey. Ama benim ve kendilerinden farklı bir okuma umabileceğimiz feminist yazarlar bile bu erotik boyutu alegorize etme eğilimindedir. (Bir an için tekrar metne dönecek olursak: Enkidu Gilgameş'in kadınlara olan iştahından ve tanrıça İştâr'ın aşkından bile kurtarmıştır. Enkidu öldüğünde Gilgameş "onun yüzünü bir gelin gibi örter ve çevresinde bir kartal gibi dolanır".)

Bu kadar kısa bir özetle tekrar dönme fırsatını bulacağımız Gılgameş Destanı'nın bize, başka şeylerin yansıra erkek (es)cinselliği hakkında öğretebileceklerini tüketecek durumda değiliz. Ama ilk bakışta görüldüğü kadar yadırgatıcı değil en eski ask hikâyesinin iki erkek arasındaki ilişkiyi anlatıyor olması... Ana Tanrıça ibadetinin anisinin hâlâ taze olduğu ve kısmen buna bağlı olarak kadın korkusunun ancak kısmen denetim altına alabildiği koşullarda, aşkın kaçınılmaz bileşenlerinden olan hayranlık, saygı ve yüceltmenin ancak erkekler arasında ifadesini bulabiliyormuş gibi görünüyor.

